

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

38. Profertur epilogice consensus antiquorum Scholasticorum & Scriptorum usque ad Augustinum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

fruens. Hinc Ioannes Scotus communi omnium iudicio Scholasticorum subtilissimus, actum voluntatis simul necessarium & liberum esse posse tradens, generosius & resolutius quam quisquam veterum dicit, duplicem esse necessitatem, unam quæ prævia est ad voluntatem, ut voluntas intelligatur cadere sub necessitate tanquam impellente in actum, & figens in actu. Si autem sic esset, voluntas ageretur & non ageret, nec staret in tali actu libertas. Alteram quæ est necessitas concomitans, ita quod ipsa intelligatur cadere sub voluntate, sic quod voluntas propter firmitatem libertatis suæ sibi ipsi necessitatem imponat in eliciendo actum, & in perseverando sive figendo se in actum. Huiusce autem rei ratio est, quod agens necessarium & agens liberum non sint opposita, sicut nec opposita sunt agens naturale & agens contingenter. Sed illæ sunt primæ differentiæ principij activi, seu membra opposita immediatæ divisionis principij activi, agens naturale & agens liberum, seu natura & libertas; necque agens necessario & agens contingenter. Nam Aristoteles secundo physicorum dividit causam activam in naturam & propositum; ad quas duas causas per se reducit alias per accidens causas, scilicet causam & fortunam. Vnde & Augustinus simili plane modo causas universaliter dividit in fortuitas, naturales, & voluntarias. Est, inquit, causa fortuita, est naturalis, est voluntaria, quæ apud ipsum eadem est quæ libera. Vbi si subtrahas causam fortuitam, causa per se dividetur eodem modo ut divisit Aristoteles, in naturam & voluntatem seu propositum. Et alibi disputans de libertate voluntatis, sæpius naturale opponit voluntario, hoc est, libero: Ideo, inquit, lapidis naturalis est ille motus, animo vero iste voluntarius. Et rursum: Qui motus si culpa deputeretur non est utique naturalis sed voluntarius. Cum igitur voluntas seu libertas non opponatur necessitati, sed naturæ, necque contingentiæ naturæ sed necessitati, nihil

vetat membra duplicis istius divisionis in se incidere; ut scilicet quemadmodum actio naturæ seu naturalis potest esse contingens dum impeditur, ita etiam actio libera sit necessaria. Sed hoc est impossibile ut actio libera, hoc est, actio voluntatis sit naturalis, & consequenter impossibile est ut voluntas duplicem habeat actionem, liberam & naturalem. Cum enim potentia libera & naturalis directè sint oppositæ potentie, non magis potest voluntas considerari ut libera & naturalis, quam si hominem considerare velis ut hominem & brutum, vel idem distinguere in seipsum & oppositum sui; cum agere libere & naturaliter sint modi oppositi immediatè dividentes, ut diximus, potentiam activam. Quemadmodum igitur natura semper servat suum operandi modum, qui est agere per modum naturæ, agi non agere, determinari ab alio ad unum; ita voluntas semper & essentialiter servat proprium suum operandi modum à natura distinctum, qui est agere non agi, movere ac determinare seipsum, agere per modum libertatis, sive contingenter agat sive necessario. Quod apertissimè docet idem subtilissimus Doctor Scotus: Non est, inquit, eadem divisio in principium naturale & liberum, & in principium necessario activum & contingenter: aliquid enim naturale potest contingenter agere, quia potest impediri: igitur pari ratione possibile est, aliquid liberum, stante libertate necessario agere. Et ad articulum tertium principalem: Esse naturaliter activum & esse liberum activum, sunt primæ differentiæ principij activi; & voluntas ut voluntas est principium activum liberè. Non magis igitur potest voluntas esse naturaliter activa, quam natura ut est principium distinctum contra voluntatem potest esse liberè activa. Vnde paulo superius dicit: Voluntas semper habet suum modum causandi proprium sicut liberè.

CAPVT XXXVII.

Profertur epilogicè consensus antiquorum Scholasticorum & Scriptorum usque ad Augustinum.

HANC ergo maximam diversitatem inter agens liberum & naturale veteres perspicue habentes, cum voluntas quantumcumque aliquid immutabiliter necessarioque velit, semper sibi ipsi & actui suo dominando velit, semper seipsam agat & moveat, nunquam ab alio agatur & moveatur, semper per modum eligentis alteram partem velit, quæ ab omni agente naturali remotissima sunt, nihil omnino de necessitate actus voluntarij curaverunt: Sed non obstante immutabili necessitate, omnem omnino rationalem voluntatem (hoc est, voluntatis motum) & liberam & electivam obiecti sui posuerunt, sola exclusa violentiæ coactionisque necessitate.

Hinc Petrus Capulleius Episcopus Conversanus: Respectu amare (in beatis) est sempiterna & libera electio. Et Stephanus Brulefer: Actus liberi arbitrij ut liberum est, non solum potest esse circa necessarium sed etiam necessarium in se. Et Nicolaus de Orbellis: Dicitur liberum non quod sic velit homo, ut possit velle oppositum; sed quia omne quod vult appetit ad sui ipsius imperium, quia sic vult aliquid ut velit se velle illud, quamvis immutabiliter ordinetur ad illud. Et ante Nicolaum Gabriel Biel in tertium Sententiarum: Actus beatitudinis est liberè elicitus, & ita contingens, esse immutabilis & perpetuus. Liberè, inquam, complectenter, licet non liberè contradictoriè, quia liberè sufficit ad rationem meriti. Et ante Gabrielem Martilius ab Inghen: Necessarium & inevitabile non

non per naturam, sed per gratiam non tollit rationem laudabilem. De quo Philosophus tertio Ethicorum. Nam libertas est essentia creatura rationalis. Et ante Marsilium Thomás de Argentina: Necessitas coactionis tollit rationem meriti, necessitas immutabilitatis proveniens ex perfectione virtutum non tollit sed auget. Et ante Thomam Argentinensem subtilissimus Doctor Scotus: Causa necessitate ad volendum stat libertas in voluntate. Nam in eo est libertas volendi, quia delectabiliter & eligibiliter elicit actum & permanet in actu. Et ante Scotum Henricus à Gandavo: Moveret voluntas respectu sui omnem boni rationem continentis libertate & immutabili necessitate. Et Richardus de Media Villa: Non obstante illa necessitate, quam Angeli diligunt bonorum liberi motu dilectionis movent se: Eligunt quippe perseverare in illis bonis, sine quibus non possent manere coniuncti cum sine. Et ante Richardum Sanctus Bonaventura: Quaedam est necessitas à causa disponente intrinseca & hac non opponitur ei quod est libere velle, imo stat simul cum libertate. Nam actus liberi arbitrii ut liberum est non solius potest esse, verum necessarium sed etiam necessarius. Et Sanctus Thomas Aquinas: Etiamsi esset liberum arbitrium Christi, determinatum ad unum numero, sicut ad dicendum Deum, quod non facere non potest, tamen ex hoc non amittit libertatem aut rationem laudis sive meriti &c. Nam respectu amato, est sempiterna & libera electio. Et ante sanctos Thomam & Bonaventuram Alexander de Hales præceptor utriusque: Necessitas coactionis tollit liberum arbitrium, sed non necessitas inevitabilitatis. Et ante Alexandrum Guilielmus Parisiensis Episcopus: Necessitas vel impossibilitas quæ non aufert operi quæ sit voluntaria, hoc est ex voluntate, quam impossibile est non esse liberam, nec eandem aufert. Et ante Guilielmum brevissimè & nervosissimè alius Episcopus: Parisiensis Petrus Lombardus Magister sententiarum: Vbi non est libertas nec voluntas. Et ante Petrum Lombardum Richardus de Sancto Victore identidem repetit: Libertatis est quod ad nullum seu bonum seu malum inviti cogi possimus. Et eruditione, pietate, soliditate, & erate par Richardo, Hugone de Sancto Victore: Liberum arbitrium ex Deo dicitur, quia est voluntarium. Nam ex quo voluntas est liberius est, quia voluntas est libera. Vbi autem non est libertas nec voluntas. Et coævus istis Sanctus Bernardus qui Richardo, Hugoni, Magistrò Sententiarum ceterisque Scholasticis Magistri Commentatoribus, sententiam istam & ipsa verba præcinit & præformavit, velut præfulsor totius chori. Quod ex voluntate iam non ex necessitate (id est, coactione) sed voluntarium: si autem voluntarium & liberum. Nam ubi consensus ubi voluntas. Porro ubi voluntas, ibi libertas. Et hæc est quod puto docet liberum arbitrium. Ipsam enim voluntatem quæ impossibile est de seipsa sibi non obedire, etiam impossibile est sua privari libertate. Et ante sanctum Bernardum Sanctus Anselmus: Velle non potest invitus, quia nemo potest velle nolens velle. Nam omnis volens ipsum suum velle vult &c.

A Quomodo itaque non est libera voluntas, quam aliena potestas sine suo assensu subyere non potest? Et ante sanctum Bernardum sanctus Ioannes Damascenus: Arbitrii libertas nihil aliud est quam voluntas. Et voluntas nihil aliud est quam mentis imperatricis liber motus. Et ut verbo absolvam, ante sanctum Damascenum Magister omnium posterorum profundissimus Augustinus: Voluntas nostra nec voluntas esset nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate, libera est nobis. Vnde & in beatis erit una in omnibus & inseparabilis in singulis voluntas libera, fruens inaccessibiliter æternorum munditate gaudiorum. Habes lector consentum admirabilem tot sanctissimorum & eruditissimorum virorum, de quibus nulla unquam erroris in hoc argumento suspicio fuit. Vanimiter constantissimèque docent, voluntatem hoc ipso quo rationalis voluntas est, esse liberam; sua non posse privari libertate; nec voluntatem, id est, volitionem futuram, nisi esset libera & in potestate, nullam immutabilitatis, inevitabilitatis, vel quocumque voces nomine, sed solam coactionis necessitatem ei repugnare. Quæ longa Scriptorum series, ad duo subalterna principia, veluti fontes doctrinæ ceterorum, revocari potest, sanctum Bernardum & Augustinum. Omnes enim sancto Bernardo coætanei & successores Scholastici doctrinam ejus, veluti normam suam sepius citant, & emulantur, & suam etiam in suis verbis exprimitur. Tam vero istius sancti doctrina de arbitrii libertate manifesta est, ut si solis radijs eam feribere voluisset, non potuisset nobis luculentius aperire sensum suum, quo omnem omnino voluntatem, hoc est, volitionem, liberam esse docet, inculcat, repetit, impossibile esse ut non sit libera, solamque coactionis necessitatem inimicam esse libertati. Augustinus vero, velut primum in ista principium Magisterque generalis omnium, quanto eruditior, tanto succinctior & profundior, una radicali invictaque definitione, omnes aliter sententiarum præsertim argutias, omnes querelas resistentium sopit: *Voluntas nostra nec voluntas esset, nisi esset in nostra potestate. Porro quia est in potestate libera est nobis. Non enim est nobis liberum, quod in potestate non habemus, aut potest non esse quod habemus.* Et quid est esse in potestate Doctor subtilissime & securissime? Nec aliud quæ nam est in potestate nisi quod volentibus id est (id est quod præsto est simul ac volentibus) Quod si fieri non potest ut dum volumus non velimus, autest tuncque voluntas volentibus. Fidenter dico, quicumque doctrinam istam à nobis traditam erroris insimulare ausus fuerit, non Augustinum, non Bernardum, sed Philosophiam forsatis Aristotelis ducem ac patronam habiturus est, & in ista Catholice doctrinæ culmina & columnina (ut nihil de ceteris eorum sectatoribus eruditis & sanctis loquar) necesse est ut anathema primùm dicat.

Lib. 2. de lib. arb. c. 3.
Lib. 2. de Civ. civi.
Lib. 2. de lib. arb. c. 3.
Lib. 2. de lib. arb. c. 3.
Lib. 2. de lib. arb. c. 3.

